

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ajustement du takwim – justification méthodologique et décision (à partir de 2026)

Luxembourg, 2 Rabî` ath-Thâni 1477 H
(le 24 septembre 2025)

1) Fondements juridiques (preuves)

- Le Coran rattache les prières à des signes visibles : « Accomplis la prière du déclin du soleil jusqu'à l'obscurité de la nuit, et [notamment] la prière de l'aube... » (Al-Isrâ', 17:78). Les horaires s'adossent à des phénomènes optico-astronomiques (coucher, disparition du crépuscule, aube), et le hisâb (calcul) n'est qu'un moyen pour les transcrire fidèlement.
- La Sunna précise les bornes : le début de la prière nocturne survient à la disparition du shafâq (crépuscule rouge), et « son temps dure jusqu'au milieu de la nuit » (Muslim ; at-Tirmidhî ; Abû Dâwûd – variantes sur la disparition du shafâq et l'échéance au milieu de la nuit).
- Le principe de facilitation (tâysîr) et d'absence de gêne (raf' al-haraj) s'applique là où les signes sont difficiles à discerner ; il ne supprime pas le signe lorsqu'il est empiriquement présent.

2) Empirie au Luxembourg (jours d'été les plus longs)

- Des observations systématiques montrent que le signe de la disparition du shafâq apparaît bel et bien, en moyenne avec un décalage d'environ 10–15 minutes par rapport aux valeurs habituelles, même durant la période estivale maximale.
- Le critère fixe du calcul récent ($\approx 1\text{h }30$ après le coucher) a été introduit sur l'hypothèse d'une non-visibilité du signe ; or, dans nos conditions, cette hypothèse ne tient pas (le signe est visible, quoique légèrement retardé).
- Conclusion : lorsque le signe légal est visible, le décalage horaire fixe perd sa base juridique et devient trop grossier ; il convient de revenir au standard qui suit le signe et qui correspond historiquement à notre pratique locale.

3) Implication méthodologique (le hisāb comme moyen, non comme fin)

- Le hisāb sert à prévoir le moment d'apparition du signe ; il ne doit pas le remplacer durablement.
- Le calcul d'Umm al-Qura, tel qu'il a été appliqué de longue date au Luxembourg, saisit de manière réaliste la disparition du shafaq (avec un écart local ~10-15 min aux extrêmes) et reste plus conforme à la description juridique que le fixe 1 h 30.
- L'harmonisation des calendriers selon ce modèle préserve l'unité de la communauté, la clarté opérationnelle et la vérifiabilité de terrain.

4) Décision (synthèse)

- À compter du calendrier 2026 et pour chaque calendrier suivant : application d'un calcul ajusté conforme à Umm al-Qura, conformément à la pratique locale de longue date et aux observations de visibilité du signe (disparition du shafaq).
- Concrètement : un calendrier uniifié est établi selon ce modèle ; les imams l'appliquent et le communiquent de manière cohérente. Dans de rares cas extrêmes, on consigne les observations locales (à titre d'archive), sans rompre l'unité.

5) Unanimité des présents

- Tous les imams présents approuvent l'argumentation exposée et cet ajustement.

Hafiz Hilmija REDŽIĆ
Chef de culte musulman

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Prilagodba takvima – metodološko obrazloženje i odluka (počev od 2026.)

1) Šerijatska polazišta (dokazi)

- Kur'an određuje namaze po vidljivim vremenskim znacima: "Obavljam namaz od sunčeva nagiba do noćne tmine i (posebno) sabah-namaz..." (El-Isrā', 17:78). Vremena se vežu za astronomsko-optičke fenomene (zalazak, nestanak sumraka, pojava zore), a hisāb (proračun) je sredstvo da ih tačno pretvorimo u raspored.
- Sunnet razjašnjava granice: početak noćnog namaza biva po nestanku šefaka (sumračnog crvenila), a "vrijeme (noćnog) namaza traje do polovine noći" (Muslim; Tirmizi; Ebu Davud – varijante rivajeta o nestanku šefaka i krajnjem roku do sredine noći).
- Načelo olakšanja (tejsīr) i uklanjanja poteškoće (raf'u-l-haradž) važi gdje se znaci teško raspoznaju, ali ne ukida znak ako je empirijski prisutan.

2) Empirija u Luksemburgu (najduži ljetni dani)

- Sistematska opažanja pokazuju da se znak nestanka šefaka zaista javlja, i to prosječno oko 10–15 minuta kasnije od uobičajenih vrijednosti, čak i u najduljim ljetnim periodima.
- Fiksni kriterij novijeg proračuna od $\approx 1 \text{ h } 30 \text{ min}$ nakon zalaska uveden je uz hipotezu nevidljivosti znaka; ta hipoteza u našim uslovima ne stoji (znak je vidljiv, iako sa manjim kašnjenjem).
- Zaključak: kada je šerijatski znak vidljiv, fiksni satni pomak gubi šerijatsku osnovu i postaje pregrub; ispravno je vratiti se standardu koji prati znak i koji historijski odgovara našoj geografskoj praksi.

3) Metodološka implikacija (hisāb kao pomoć, ne cilj)

- Hisāb je alat da predviđi kada se znak dešava; ne smije trajno zamijeniti znak.
- Proračun Umm al-Qura, kako je dugogodišnje primjenjivan u Luksemburgu, realno hvata trenutak nestanka šefaka u našim uvjetima (uz lokalno odstupanje ~10–15 min u ekstremu) i dosljedniji je šerijatskom opisu od fiksнog 1:30.
- Jedinstveno usklađivanje kalendara uz ovaj model čuva jedinstvo džemata, operativnu jasnoću i provjerljivost na terenu.

4) Odluka (sažeto)

- Počev od kalendara 2026. i za svaki naredni kalendar: primjenjuje se prilagođeni proračun spram Umm al-Qura, u skladu s višegodišnjom lokalnom praksom i opažanjima o vidljivosti znaka (nestanak šefaka).
- Praktično: jedinstveni kalendar se sastavlja po ovom modelu; imami ga dosljedno primjenjuju i komuniciraju. U rijetkim ekstremnim slučajevima bilježi se lokalno opažanje (radi evidencije), bez razbijanja jedinstva.

5) Jednoglasnost prisutnih

- Svi prisutni imami saglasni su s navedenim obrazloženjem i ovom prilagodbom.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تكييف التقويم - تعليلٌ منهجي وقرار (ابتداءً من 2026)

الأصول الشرعية (الأدلة) (1)

يربط القرآن الصلوات بعلماتٍ زمنيةٍ مرئيةٍ: «أقِم الصلاة لِذُلُوكِ الشمس إلى غسقٍ ، الليل وَ قُرآن الفجر...» (الإسراء: 78). فالوقت مرتبٌ بظواهر فلكية-بصرية (الغروب، زوال الشفق، بروز الفجر)، والحساب وسيلةٌ لتحويلها إلى مواعيد دقيقة.

وتبين السنة الحدود: يبدأ وقت صلاة الليل بزوال الشفق، و«وقته إلى نصف الليل» (رواه مسلم والترمذى وأبوداود بلفاظٍ متقاربة في زوال الشفق وحده). (النهاية إلى نصف الليل).

أصل التيسير ورفع الحرج يعمل عند صعوبة التمييز، لكنه لا يُسقط العلامة إذا . ثبت ظهورها بالمشاهدة

المعطيات التجريبية في لوكسمبورغ (أطول أيام الصيف) (2)

تُظهر الرصود المنتظم أنَّ علامة زوال الشفق تظهر بالفعل، متأخرةً بحدود 10-15 دقيقة عن القيم المعتادة ، حتى في أطول فترات الصيف.

واعتمادًا على معيار ثابتٍ بمقدار ≈ ساعة ونصف بعد الغروب بُني على فرضية عدم ظهور . العلامة؛ وهذه الفرضية لا تصح في واقعنا (إذ العلامة ظاهرة ، ولو مع تأخيرٍ يسير).

النتيجة: إذا ظهرت العلامة الشرعية ، فإنَّ الإزاحة الزمنية الثابتة تفقد أساسها الفقهي وتغدو إجماليةً؛ والصواب الرجوع إلى المعيار الذي يتبع . العلامة المتناسبة تارิกياً مع ممارستنا المحلية

الدلالة المنهجية (الحساب وسيلة لا غاية) (3)

وظيفة الحساب توقعُ زمان ظهور العلامة؛ ولا يجوز أن يحلَّ دائماً محلَّ العلامة .

حساب «أم القرى» المطبق منذ سنين في لوكسمبورغ يلتقط واقعياً لحظة زوال . الشفق في ظروفنا (مع فرقٍ محليٍّ يناهز 10-15 دقيقة في الحالات المتطرفة) ، وهو أوفي للوصف الشرعي من تثبيت ساعةٍ ونصف.

توحيد التقويم على هذا النموذج يصون وحدة الجماعة ووضوح العمل وإمكانية . التحقق الميداني.

القرار (موجز ٤)

، «ابتداءً من تقويم 2026 ، ولكل تقويم تالي: يُعمل بحسابٍ مكيّفٍ على وفق «أم القرى . موافقٍ للمشاهدة والغُرف المحليّ المترافق في مجتمعنا (زوال الشفق علامةً لليل)

عملياً: يُعد تقويمٌ موحدٌ على هذا الأساس ، ويلتزم الأئمة بتطبيقه والإعلام به على وجهٍ منسقٍ. وفي الحالات النادرة المتطرفة ثُدُون الملاحظات المحلية للأرشفة دون المساس بوحدة التقويم.

إجماع الحاضرين (٥)

اتفق جميع الأئمة الحاضرين على هذا التعليل وهذا التكييف .